

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbíró-os.

Dr Hinléder Fels Ernő,
ország. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
ország. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olasz árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan szíveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

A hazaárulók.

Cicero szavaival kezdem: „Most csak egy hajó van minden becsületes hazafi számára.” Szerencsétlen hazánkban mégis minden válságos időben akadnak magyar honpolgárok, kik közös édes anyánkat veszélyben látva, nem sietnek megmentésére, hanem kárörömmel tekintve a segítő testvér erőlködésére, azt törekszenek munkája sikerében akadályozni.

Ferenc József a Habsburg, mikor a nagy Németországból és Olaszországból, hol ősei századokon keresztül korlátlanul uralkodtak, kiszorított, sőt Ausztriában is veszélyeztetve látta trónját, nagylelkű lett a magyar iránt, kit azelőtt megvetett, lenézett és kimagasló alakjait a pribékeknek adta át. Örömmel fogadta egy bő öltözkű, egyszerű magyar nemesnek, Deák Ferencnek Königrätz előtt viszszaütött javaslatát. A magyar nemzettel kibékült, mert csak egyedül itt volt menedéke. És mi ha akkor nem tudtuk, most megtanulhatjuk, hogy a kiszámításból lett jószívű és emberies, hogy magához vonja az embereket, ugyan számításból arra is el fogja szánni magát, hogy dölyfös, kegyetlen legyen, ha szükségét érzi, hogy megfélemlítse azokat. Abszolutisztikus nevelésű és hajlamu uralkodónk, kit következetlen hízogói a legalkotmányosabb Habsburg néven dicsőítettek, sűrű egymásutánban gyalázza meg alkotmányunkat, mert bizakodik császártársaiban, de különösen bizakodik a gyászmagyarokban, az örökké létező hazaárulókban, bizakodik a Tisza-labancokban.

Nemzetet, alkotmányát, törvényeit, saját szent esküjét semmibe vevő király minden cél kijelölése nélkül oszlatja fel a nemzet gyűlését. Tamaszai ez országban egy néhány nemzeti-ségi agitátoron kívül a Tisza-

labancok, kik nem elég erősek, hogy első helyre törekedhesse-nek s még sem akarják beérni a másodiknak. Tamaszai, de csak ideig, óráig, a minden tényleges hatalmat utáló szociáldemokrácia, kik minálunk a kormány és a bécsi kamarilla alamizsnáiból tengetik életüket, kiknek sem emlékü, sem hagyományuk, sem politikai szellemük, sem nemzeti jellemük, sőt még erkölcsük sincs, mert nem ösmerik az élet tisztességét és méltóságát megadó munkát.

Ezekkel a hazát semmibe sem vevő szemét virágaival kell a magyar nemzetnek megküdenie, egyedül saját erejére támaszkodva. Küzdve az európai közvélemény ellenszenvével, mely közvélemény a magyarban a rendszerbontót, a tényleges állapot lerontóját látja.

Két ellenséggel kell megküdenünk tehát, Európa ellenszenvével és a haza belellenségeivel.

Európa ellenszenvé sok főfáját nem okozhat. Norvégia szintén küzdött az ellenszenvvel és mégis függetlenítette magát, mert népe egységes volt. Alengyel nép mellett egész Európa rokonszenve nyilatkozott, majd minden országban tüntető gyűlések biztosították a lengyel nép iránti jó akaratokat, de egy sem sietett segítségére és népnek el kellett az országot alkotó népek sorából tűnni, mert kebelébe egyenlenség honolt. A burok iránt rokonszenvezett Európa és utálattal emlékezett meg a szabadság elnyomó angol nemzetről, de a buroknak el kellett a nagy nyomás alatt esniök, mivel senki sem sietett a hatalmas angol nemzetet lehuzni róluk. A japánok szintén bírták a nemzetek rokonszenvét, de ezen kívül többet semmit és ha a japán nem oly vitéz és egységes a háromszor akkora orosz-szal szemben, nem kerül ki győztesen a harcából.

Egy van számottevő ellensé-günk: a Habsburgoknak feltétlen szolgálatot tevő labancok és martalócaik. Nem Fejérvári, Kristóffy, Tisza, Bokányi és társaik. Ezek a mélyen fekvő bajtünetei. Ezek a kishitűség, a gyáva-ság és részben a zavaros-ban halászni szeretők képviselői. Ha ezek legyőzettek, jönnek mások mindaddig, míg a magyar társadalom jelentékeny

része le nem győzi kishitűségét, gyáva-ságát. Ha pedig ez bekövetkezik, egységes lesz e nemzet, megszűnnek születni a hazaárulók, valamennyi honpolgár becsületes hazafi lesz és egy hajón evezünk az egységes független magyar állam révpártjára.

A politikai helyzetről.

Alkotmányválság.

Első sorban Tisza és sötét lelki hűvei rugaszkodtak neki a törvénysértésnek. Már akkor golyót és akasztófát szántak a „részeg kappanok” szabadság- és önállóságért küzdő nemzetünknek. Megbukott a hitvány rendszer. Föltámadt a magyar nemzeti érzelmek. Majd a kamarilla eszelte ki egyik törvénysértést a másik után. Tisza bukása után is szereplő maradt. Költekezett felhatalmazás nélkül s osztogatta derűborura a címetek és kutyabőröket, mint ügyvivő. Azután a Fejérváry-kormány folytatta Tisza urral egyetértőleg dicstelen aknamunkáját a haza ellen, Szégyenpir borítja minden jó érzésű magyar arcát, hogy olyan aljas, hóhér munkára magyar földön, magyar anyák fiai vállalkoztak. Kristó ügyvivő és hazaáruló cimborái szövetkeztek még a nemzetközi hazátlan tömeggel is, hogy valamiké az ország békéjét és nyugalma felbontsák. Ezen az uton haladva, azt hitték, no most következik a „golyó és akasztófa”. Ezzel sem sikerült a higgadt gondolkodásu nemzetet falhoz állítani. Következett a császári öt perces kihallgatás és az ismeretlen „cédula” kiadása.

A kamarilla ilyen eljárása megdöbbenéssel, haraggal töltötte el a nemzetet, de még ekkor is megőrizte nyugalma. Az utolsó arculesapás október 10-én volt, mikor a szégyen nélkül komiszkodó ügyvivők iroda-vezetőjükkal küldötték Justh Gyula elnökhöz a királyi kéziratot s ezzel mintegy lebecsülték azt, de kicsinyelték magát a nemzet Házát is. Az elnapolás fokozta az elkeseredést, mert a mint Andrássy gróf kifejtette, most immár nem kormány-, hanem alkotmányválsággal állunk szemben. És ennek dacára a züllött szabadelvűpárt, a „részeg kappanok” viselkedése Tisza urral élén, minden kritikán alul áll. Nagy lelki nyugalommal töltheti el székely népünket az a tudat, hogy a legutóbbi választáskor szakított velük s most nem tartozik ehhez a hazaáruló bandához, amely egyedüli oka a válság tovább buzó-

dásának. Ezek a semmi nemesebb érzékkel bíró emberek sokkal gonoszabb ellenségeivé váltak a nemzeti ügynek, mint maga a bécsi kamarilla. Csoda, hogy a hazafias igaz magyarságnak még van türelme és reménye, amikor hitvány ellenségeinek cudar szándékával ennyire tisztába van. A magyar alkotmány veszélyben forog. Csak a nemzet igazi elszánt türelme mentheti meg!...

Abszolutizmus helyett választások.

Kossuth Ferenc cikket irt e héten a „Budapest”-ben a helyzetről s azt mondja, hogy rég látja az abszolutizmust közeledni Magyarország felé. Most végre mindenki látja és érzi, hogy tényleg küszöbünkön van. Ami rossz bekövetkezhetik és minden valószínűség szerint be fog következni, azt előre kell látni, a valószínűségnek szemébe kell nézni. Ne ámitsuk tehát magunkat, — mondja Kossuth — hanem emelkedjék fel a nemzet elhatározásában a megpróbáltatás színvonalára.

Erre a Fejérváry-kormány szolgálatában álló félhivatalos M. Nemzet többek között azt mondja: „meg kell kérdezni új választással a nemzetet, elmegy-e minden poklokra keresztül a „vezérei” után?... Mi azt hisszük, hogy a pokolba is inkább elmegy nemzetünk, mintsem örök időkre leigázva hagyja magát s idegen hatalom állandó szolgálatában maradjon. De rajta hát, kérdezzük meg a magyar nemzetet, melynek hazafias érzésében bizunk és tudjuk, hogy a szabadelvű politikával és annak hazaáruló politikusaival torkig van. Elég volt belőle 38 esztendőn át... Most látjuk, hogy a nemzetet folyton ámitották, mindig hazudoztak és játszották az alkotmányosdit. A vezérő bizottság emberei derítették ki az igazi bécsi felfogást; ők a magyar alkotmány próbakövei. Most tapasztaljuk, — a lepel leomlása után — hogy a „szabadelvű” urak minő kétkulacos politikát űztek velünk és Béccsel s hogy egyenes uton soha sem jártak. Kérdezzük meg tehát a nemzetet: az igazság mellé csatlakozik-e, avagy a hazudozás kárhuzatos politikáját támogatja? A függetlenségi párt nyugodtan várhatja az eredményt.

Fejérváry Bécsben.

Fejérváry tudvalevőleg a neki legmegfelelőbb helyen: az osztrákok fővárosában időzött és várta urának parancsát, hogy visszamasirozzék Magyarországra. Pénteken délután 2 órakor kapta kezéhez a királyi meg-

hívót és azonnal a Burgba hajtatott, ahol csaknem két óra hosszat volt kihallgatáson. Mikor a bankassei palotába visszatért, az újságírók előtt kijelentette, hogy még mindig nincs döntés a kormányt illetőleg. Bécsből, hol óriási feltűnést keltett a döntés elmaradása — szombaton reggel visszautazott Budapestre és bevárja az újabb királyi meghívót. Bécsben ezt úgy magyarázzák, hogy a Fejérváry-kormány felmentése külsőben van, mert olyan tartalmu manifesztumot terjesztett a király elé, amely reparációja a szeptember 23-iki kihallgatásnak, a király azonban nem akart ehhez hozzájárulni s ezért ingott volna meg a Fejérváry állása. Ezzel szemben a N. F. P. kétségtelennek tartja a kinevezést a választói jog és a közigazgatás államosításának programja alapján.

Székely nemzeti ellenállás.

„Régi dicsőségünk“ címmel a „Csikvármegye“ igen érdekes mozgalomról ad hírt. Elmondja, hogy Török Ferenc orsz. képviselő időszerű és gyakorlati irányu eszmét vetett fel képviselő társai körében s csikkarcfalvi kerületében annak megvalósítását immár megkezdette. Nem kevesebből van szó, mint hogy az életre való legényeket tizenöt évesektől felfelé vasárnapok és ünnepnapok délutánján minden faluban össze kell gyűjteni s a magyar vezényszóval kiszolgált katonák vezetése alatt ki kell őket képezni a katonáskodásra. Ezt a mozgalmat egyelőre a székely fiúk körében kezdette meg s hogy ez a vérbeli katonanemzet mennyire lelkesül a gondolatért, bizonyítékát szolgáltatja az, hogy az önkéntesek mindenütt versenyezve jelentkeznek.

Ennek az életre való mozgalomnak úgy nemzeti, mint po-

litikai szempontból nagy jelentősége van.

Nemzeti szempontból azért, mert az akció a magyar elemnek a hadseregben való jövő nagyobb térfoglalását, izmosodását jelenti. Ma a tizenötől huszonegy éves legények és legényecskék mit csinálnak a vasárnapok és ünnepek délutánján? Isznak a korcsmában, verekednek az utcán, lökdösődnek a hidon. Pedig a székely ifjuság ittasult meg már ellenség vérétől is, verekedett némettel is, lökdösődött a Piski-hidon. Hát ha majd valamikor ezt ismét meg kell tenni, készületlenül kapjon fegyveréhez? Most pedig még azt sem engedik meg elleneink, hogy a magyar becsülettel katonáskodjék. Tehát heverjünk? Elhizzunk? Isten őrizzen! Nem szabad! A harci vágyat, a tüzes vért a székely fiukban táplálni kell, mert megvan a rátermettség! Eddig is hányszor láttuk, hogy a sátoros ünnepek délutánján katonásdit játszottak a fiatalok és sok bevonuló ujonc már előre megpróbálta a község háza előtt, hogyan van a „jobbra át“ — a „balra át“. A karcfalvi képviselő akciója most épen azt célozza, hogy ez a vasárnapi időtöltés rendszeressé, a korcsmázás helyett állandósítsa. Csak így szoríthatja le a káplári polcra a székely legény a cigányt, szászt és oláhot.

De még fontosabb a mozgalom politikai oldala. Naponkint írják a lapok, hogy a nemzetiségek jelentkeznek, ők most katonák akarnak lenni. Az oláh papok pedig buzditják legényeiket, hogy álljanak be önkéntesen. Azok az elemek tehát, melyek 48-ban szívesen csatlakoztak ellenségeinkhez, kiképezte-tést nyernek, erősödnek addig,

amíg mi, a magyar elem, buta téllenségben ülünk. Így nem lesz meg az egyensúly. Ha magán uton nem képezzük fiainkat, meglesz a nagy test, de ügyetlenül fogunk járni, mint a medve. Az ellenséges érzelmű nemzetiségek megnőnek, mi el-törpülünk.

Ha ellenben az ellenséges érzelmű nemzetiségek erőgyűjtése közben mi is erősítjük magunkat, amíg öknémétül „képződnek“ mi magyarul szervezkedünk: az egyensúlyt helyrebillentjük, a ravasz testvéreket gondolkozóba ejtjük, az álmodozókat kiabrándítjuk s a válság megoldását nemcsak siettetjük, hanem azt helyes irányba is tereljük.

Aztán mozgalmas időket is élünk. A nemzeti ellenállást az egész hazában szervezik. Az egyetemi ifjuság védőegyesület alakított s a 48-as ifjuság nyomain halad. Nem lesz fölösleges a „falusi“ fiatalságot is belevonni az ellenálló munkába s míg a réten katonásdit játszik, addig azt is elmondani neki, hogy a császár sarkon fordult és 5 percig tárgyalta németül a nemzet 5 vezérével 5 pontról. A székely vér lelkesen felpezdül a vén császár katonás viselkedésén, erőre kap tőle s jó előre kitanulja, hogy hazáját és királyát majd fegyverrel kezében hogyan kell szolgálnia.

Ezért életre való és gyakorlati irányu a karcfalvi kerület képviselőjének eszméje.

A hét története.

A politika szekere egészen elrekedt a kátyuban. A lefolyt hét csak egy pozitív eredményt tudott produkálni: az országgyűlést ismét egyszer, ezúttal december hónap derekáig elnapolták. Máskülönben még

mindig a lehető legnagyobb sötétségben botorkálunk, s e sötétséget többé-kevésbé merész találgatások és kombinációk gyér világító hatása alig képes eloszlatni. Csak egy dolog látszik bizonyosnak, hogy a Fejérváry-kabinet marad és ügyvezető kormányból alkotmányossá akar átvedleni. Csakhogy ebbe, legalább egyelőre, míg az új választások tényleg el nem határozatnak, a koalíciós többségnek is van még beleszólása.

Oroszország ismét háborog. A legújabb vérfürdő színhelye Moszkva volt, hol iszonyatos pusztításokat ejtettek egymáson a sztrájkolók és anarkisták egyrészt, a katonaság és rendőrség másrészt. A Japánal kötött béke nem adta meg Oroszországnak a belbékét, s valószínű is, hogy mindaddig nem lesz a Muszkabirodalomban nyugalom, míg a cár népének meg nem adja a feltétlen, korlátlan alkotmányosságot.

Szüretidő volna mostanában hazánkban. Ám a szüretelők vigdájája helyett csak a szőlősgazdák keserves panaszait halljuk, hogy a nyáron uralkodott nagy szárazság miatt kevesebb is, silányabb is lesz az idén a bor, mint máskor. Ehhez járul még az a kalamitás is, hogy a szőlőbirtokosok majdnem mind eladták olcsó áron a tavalyi bort, úgy hogy a szüretelés rossz eredményét még inkább meg fogják érezni.

A kis Mátyás főherceget, József főherceg fiát, a kinek a Habsburg-házban tán egyedül van igaz magyar neve, kedden este temették el a fővárosban a Szent István-kápolna sírholtjába. Holttestének beszentelése Kis-Tapolcsányban ment végbe, a község lakosságának részvétele mellett.

A német császár második fia Eitel Frigyes főherceg is vőlegény már. Menyasszonya Sarolta Zsófia oldenburgi hercegnő, Frigyes Ágost nagyherceg egyetlen leánya, a ki öt évvel öregebb a vőlegényénél. A fő-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Hervadás.

(Elbeszélés.)

— Irta: DEÁK MIKLÓS —

Ott termett a fehér Nyikó mellett, hol a fűszál is szebb, mint máshol a kertek rózsája; a veréb csiripolása kedvesebb, mint máshol a fülemile éneke.

A kanyargó Nyikónak legszebb völgyében, S . . . n falván nyílt ki az ékes virág. Nagyanya még oly melegen nem ölelte, olyan forrón nem csókolta unokáját, mint özv. Szép Mihályné azt a gyönyörű teremtest: Szép Juliskát, kit egyedül ő gondozott, mióta a Juliska szülőinek megásta ott künn a temetőt.

Gondozta, felnevelte, a széltől is oltalmazta. Sokszor lefeküdt maga éhesen, csakhogy unokája kezébe kenyeret adhasson, járt rongyosan, csakhogy Juliskája szép ruhát kaphasson. Pedig nehéz dolog volt ez, mert „pázsintos udvaron lakik a szegénység“ s nekik pedig csak ilyen volt.

„Szegény vagyok: nincsen semmim, árva vagyok: nincsen senkim“ — hangozott a bus nótá Juliska ajkán. És akadt volna nem egy, de sok fiú, ki levette volna vállukról az

életgondot. Elvitte volna, a többek között Vári Lajos is a pázsintos udvarról, a szalmás kunyhóból csempes házába, de az ékes virágnak, a Nyikóvölgy legszebb rózsájának más volt a szívében, más járt az eszében, neki urfi kellett.

Csak nekünk szép, neki nem volt olyan kedves a Nyikó vidéke; csak mi hisszük, hogy: „a nagyvilágban e kívül nincsen számunkra hely“ — és aki nem így érez, nem így gondolkodik, az nem éneklir erről a hegyes-völgyes vidékről a világ legszebb nótáját: „Szebb a hal is a göbőben, mint az öreg Küküllőben; szebb ott még a fűzfa-ág is, mint másutt a gyöngyvirág is.“

Szép Juliska nem így érzett, nem így gondolkodott. Neki a nagy világ kellett, abba készült. El tudta feledni a kicsi kert bokrárt, melynek virágát kezével letépte, az udvar pázsintját, melynek fűvét lába letaposta, patak csevegését, melynek hangját annyiszor hallgatta, a hangrang kongását, mely imára hívta, dajkáló nagyanyját, a ki fölnevelte.

Elfelelt mindent, . . . mert Oláhországba készült szerencsét próbálni.

Hasztalan kérte rimánkodva nagyanyja: „ne menj el, ne hagyj itt, majd meglátod, jobb lesz itt.“ Ed-

dig én tartottalak, de immár öreg csontjaim nem tudnak dolgozni és nálad nélkül éhen is meghalhatok. Szánj meg, ne menj el; vagy ha már méssz: csak oda ne . . . a magyar . . . a székely ne egye Oláhország kenyerét, ne vegyen el oláhpénzt . . . és a székely leány ne vigye mésszárszékre erényét, ártatlanságát sehová, de legkevésbé Oláhországba . . . Ha elméssz, ha itt hagysz, ott nem értik a te nyelvedet . . .

Az öreg nagyanyának segített a marasztalásban Vári Lajos is: „Megérem még azt az időt, sirva méssz el kapum előtt. Megöleled kapum fáját, úgy siratod a gazdáját.“ És hasztalan volt a marasztalás, a kérés, a rimánkodás, Szép Juliska elment. Szép volt, mint neve, mint a hajnal rezgő harmata, mint a fésző bimbó nyílása. Erényén, becsületén, ártatlanságán nem volt folt, mikor elhagyta S . . . n falvát. Hát, ha haza jön, hát a mikor haza jön: érintetlen lesz-e ártatlanságának eddig mosoktalanul megőrzött virága?

A mikor a székely vonattal csoszogni kezdett Héjjasfalva felé, régi nótájával vett bucsut a Nyikóvölgyétől: „Siménfalvi halas tóba, für-

dik egy fekete csóka. Hiába fürdik a csóka: nem lesz tolla fehér soha!“ . . . Szép Juliska, veszed-e észre, hogy magadról énekelsz?! . . .

Gyorsan repült a vonat Brassó felé. Az ürmösi kerekhegy, az apácai vár-rom, a Cenk teteje integetve szóltak: szállj le, szállj le itten! ez még a hazád földje!! . . . Ez adott neked kenyeret, ruhát; ennek vize, levegője nem idegen neked, itt még a te nyelveden beszélnek! Szép Juliska nem hallotta, s tán még ott a határon sem állította meg valami: a székelyt hevítő honszeretet! . . . És ha Szép Juliska többre vágyott a székely legénynél, kapott nadrágos urat az oláhországi nagyvárosban nem egyet, de százat. A mikor idegen földön először látta feljöni a napot, Szép Juliska már be volt állva egy gazdag urasághoz.

Nem volt egy hónapig idegen hazában, özv. Szép Mihálynénak pénzes levele érkezett S . . . n falvára Szép Juliskától ilyen írás mellett:

Kedves Nagyanyám! Örömmel való hálákat adok a jó Istennek, ha ezen soraim friss és jó egészségben találják kedves nagyanyámat. Mert nekem hála Istennek jó egészségem van, melyhez hasonlót kívánok nagy-

herceg bátyja eljegyzésén ismerkedett meg menyasszonyával, kibe — mint a németországi lapok írják — halálosan beleszeretett

Szőrnyű hajószerencsétlenség történt kedre virradó éjjel a Dunán. Szigetmonostorról odavaló lakosok egy dereglyén gyümölcsöt hoztak a fővárosba, s ez a dereglye beleütött egy „Aluta“ nevű teherszállító gőzösbe. A dereglye szétrecscent és felborult, utasai a vízbe estek, köztük többen bele is fultak. Eddig nyolc halottat huztak ki a Dunából, de azt hiszik, hogy még többen lelték ott sirjukat. Az élve menekültek közül is kettő halálán van. A vizsgálatot megindították, a hajók vezetőit pedig vizsgálati fogásba vetették.

Zombor városé a dicsőség, hogy az első női kaszinó alapkövét ott teszik le Magyarországon. A női kaszinó egyesíteni fogja Zombor egész hölgyközönségét. Nem szól a krónika arról, hogy lesznek-e a kaszinóban megfelelő számú kártya- és tekeasztalok, boros és sörös üvegek, szivarok és szivarkák, a mit minden esetre érdekes volna tudni.

A szerelem sötét vermébe beleesett egy fiatal országgyűlési képviselő, ki tulságosan bízott a párosával kiválasztott hölgyeknek — nem a hűségében, hanem — a becsületességében. A Dunaparton ismerkedett meg a két hölgygyel, kik szívesen elmulattak a csinos, pénzes képviselővel. A mulatságnak azonban megadta az árát, mert a hölgyikék kiloptak a zsebéből 2000 koronát, a minék aztán egy másik „szerető“ társaságában Bécsben a nyakára hágtak. A bíróság, mely elé a héten került az ügy, kellő érzéket tanúsított a fura hölgyek irányában és egy-egy évi mulatságra hívta meg őket zárt helyiségébe, a mely szíves invitálásának a vállalkozó kedvű hűberek — ha akartak volna — se mondhattak volna ellen.

anyámnak is. Bezzeg! mennyit sirattott, mennyit marasztott, hogy ne tegyem lábaimat erre az idegen földre. Ne busuljon értem, mert jobban van dolgom, mint otthon. Egy nagy ur fogadott fel jó fizetésért. Ez alkalommal küldök 30 frtot. Még fogok küldeni máskor is, többet is. Mondja meg Vári Lajosnak, ne haragudjék, hogy nem tudtam szeretni. Maradtam tisztelettel unokája: Szép Juliska s. k.

Özv. Szép Mihályné koldusabb volt e pénzzel, mint e nélkül. Nem dolgozhatott már s még sem tette volna kezét egy széles világért erre a pénzre. Égette a lelkét egy gondolat, az, hogy az ő unokája nem munkával szerezte ezt és a többi, melyet időnként küldött... Mivel szerezte hát?... Eladott ártatlanságának vérdíja volt minden fillér, mivel nagyanyján segíteni akart. És a pénzt az utolsó garasig betette Szép Juliska nevén a takarékpénztárba... Majd ha hazajön elesve, elhervadt ajakkal, beesett szemekkel; mikor az egykori Szép Juliskának csak romjai maradnak, mikor elkerüli és megveti őt saját falujában mindenki: akkor vegye elé, a mit nekem küldött. Ő szerezte. Eddig is piacra vitt ártatlanságának díjából

JEGYZETEK.

Parcellázás és beruházás a város javára. A „Székely-Udvarhely“ mult számában szóvá tettük a volt sertéspiac értékesítését; pártolván László Albert aljegyző azon nézetét, hogy a mintegy 3200 négyszögöl területű ingatlant értékesíteni kell. Mi azonban a városra nézve előnyösebb megoldási módozatot ajánlanánk. Ez pedig abban áll, hogy a meglevő vagyont inkább gyarapítsuk, tegyük értékesé, de azt ne csonkítsuk meg, mert örök igazság marad, hogy: a kié a föld, azé a haza!... Ha a városnak sürgős befektetést kell tennie, az nem baj, már csak azért sem, mert László Albert javaslata szerint — 10 százalékos tiszta jövedelemre van kilátás. Vegye kölcsön tehát a város a 20,000 K-át 50 éves törlesztésre, építse fel az új barompiaci cédulaházat és a katonai barákát; ezek önmagukat financirozzák s ha többet nem, évenként legalább még 4—5 százalékos külön jövedelmet is hoznak a város részére. Ami a volt sertéspiac értékesítését illeti, azért sincs miért aggódni, mert igen jól lehet hasznosítani azt a területet a város tulajdonában is. Tessék aránylagos telkekre felosztani és megfelelő költségvetés készítése után, ugyancsak 50 évre szóló annuitásos kölcsönből felépíttetni: tisztviselői lakásoknak. Amit az egyes polgárok megtehetnek, azt annál könnyebben teheti meg egy város, amelynek a pénzszerzés sem ütközik annyira nehézségbe, s a melynek különben is érdekében áll, hogy a város fejlődjék és minél több egészséges lakás álljon rendelkezésre. Az ilyen befektetésekhez bárki, minden utó gondolat nélkül hozzájárulhat, mert azok a jelen és jövő számára is csak hasznosak lehetnek.

A nagytőzsde és a zsidó-ünnepek. Székelyudvarhely város és maga Udvarhelyvármegye közönsége sem tartozik az izraeliták — mostanában

öltözködött, táplálkozott. Neki már nem keserű az ilyen falat. Én megfulladnék tőle.

És a nagyanya jól gondolkozott. Nem hullott le csak kétszer a Nyikó-völgy lombja, virága — Szép Juliska otthon volt. Nem egyedül jött. Egy kis leánykát is hozott magával. Ezt szolgálta Oláhországban... És a gyermek apja? Azt ne keressétek... Az nem fogja megnézni soha S... n-falván azt a kis hajlékot, melyben született az a ritka szép virág, melynek ő szirmait letépte, elhervasztotta.

És Szép Juliskától nincs a ki számonkérje: hová temetted el ifjúságodat, szépségedet; nincs, aki megmondja: elvitted a virágos tavaszt és hoztál kedvetlen őszi hervadást, bulló lombot, elsárgult levelet. Nincs aki megmondja. Egyedül szenved most a kis hajlékban, mert a jó nagyanya kiköltözött oda, a szomorú fűz alá, hol többé nem fáj neki unokája keresménye...

És Szép Juliska nem ismert rá falujára. A patak nem úgy cseveg, mint régen, a harang kongása egészen más neki és az a nóta is: „megöleled kapum fáját“... arra emlékezteti: őszi hervadással, elhervadsz magad is!

nálunk is feltűnően szaporodó számához. Ez lehet az oka, hogy a lakosság általában még a zsidó ünnepeken sem szereti, ha üresen áll a dohányos tárcája és a „hosszu napon“ új honpolgárainkkal bőjtől — muszájból. Nagy a harag mindenütt az ex-lexes kormány ellen és szidják, mint a bokrot uton-utfélen, hogy immár a dohányzást is erőszakkal eltiltja a szegény magyarnak, holott különösen most majdnem egyedül a dohányjövédékből van az államnak némi bevétele. A közigazgatási bizottság ülésén is szóba került ez az anomália. Ádám Albert vármegyei főjegyző általános helyeslések között panaszkolta a pénzügyigazgató helyettesnek, hogy éppen országos vásár alkalmával volt zárva most is a dohány-nagytőzsde. — Roediger Gyula helyettes kijelentette, hogy a pénzügyminiszterium 8253—904. sz. rendeletével megengedte a zsidóknak a tőzsde bezárását s ezzel szemben a pénzügyigazgatóság egészen tehetetlen; habár ez az intézkedés Udvarhelyvármegyére nézve — maga is belátja — sérelmes. Dr. Valentsik Ferenc tisztü ügyész nem nyugszik bele a helyettes feleletébe, mert ez az állapot a helyi viszonyoknak meg nem felel és ezt okvetlenül orvosolni kell. Majd a bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a pénzügyminiszteriumhoz feliratot intéz és kérni fogja a régi megszokott rendvisszahelyezését, mert nem a közönség van a nagytőzsde kedvéért, hanem megfordítva. S éppen ezért a lakosságot nem lehet a nagytőzsdehez idomítani... Ez nem egy-két ember ügye, hanem egy egész vármegye közönségének sérelme, amit zsebredugott kézzel tovább nézni nem lehet...

KÜLÖNFÉLÉK.

Majláth püspök tegnap a déli utáni vonattal városunkba érkezett és az ifjuság gyóntatásával foglalkozott egész késő estig. Ma (vasárnap) áldoznak a tegnap és ma meggyónt ifjak a plebánia templomban. A püspök Jung-Cseke Lajos apáthoz szállott. Itt időzése alatt a hivek közül többen felkeresik a kegyes főpásztort.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi ügyvezető miniszter *Luckhaub* Gyula okl. tanárt a helybeli róm. kath. főgimnáziumhoz a fennálló szerződésből kifolyó jogánál fogva rendes tanárnak nevezte ki.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnap délelőtt Gotthárd János polgármester elnökle alatt tartotta meg rendkívüli közgyűlését. A város pénzkezelését illetőleg az alispántól érkezett rendeletet, valamint a belügyminiszteri számvizsgáló jelentését tudomásul vette a közgyűlés s annak értelmében megkezdte az akciót a mulasztások elintézése tárgyában. A nemzeti ellenállásra vonatkozó törvényhatósági határozatot tudomásul vették. A város címerét illetőleg elhatározták, hogy a nemzeti muzeumban őrzött eredeti címet fogja használni a város. A mult évi számadásokat tudomásul vették és jóváhagyásra felterjesztik a törvényhatósághoz. Az ötödik tan-

erő beállítását napirendről levették s felkérlik az iskolaszéket tervezet kidolgozására, amely szerint a közs. iskolát államosítsák. Gyerkes Mihálynak tiszteletdíját a jövő évi költségvetésbe felveszik. Az iskolaszék költségvetését elfogadták némi módosítással, de a kifizetéseket jövőre is közvetlen a város pénztárából eszközlik. A Ganz és Társa részvénytársaság ajánlatát elfogadták s felkérlik, hogy a vízvezetékre nézve is ezen ajánlathoz hasonló módon tervezetet készítsen, lehetőleg a villamvilágítással kapcsolatosan. A gyermekmenhely védelmi bizottságát ki egészítették. A barompiaci marhalevel-átíró helyiség építési költségvetését 3000 korona erejéig elfogadták; ugyancsak a katonai lakatany ürszékei áthelyezésének 5—6000 koronára rugó költségvetését is. A sétatér pavillonjának 800 K-t kitévő hátralékát a jövő évi költségvetésbe felveszik. A katonai kórház szerződését újabb 15 évre meghosszabbítják. Klein Zelig Zsigmond és fia Jakab illetőségét elismerte a város. A sertéspiac értékesítését, valamint a közkórház vízvezetékének ügyét 30 nap múlva összehívandó közgyűlésen tárgyalják. Simó Mátyás városi pénztárosnak 4 heti és Soly mossy Lajos tanácsosnak újabb 8 heti szabadságot engedélyeztek. Több tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért. Itt említjük meg, hogy ezt megelőzőleg pénteken d. u. 5 órától este 8 óráig Dr. Soly mossy Lajos elnökle alatt a közgyűlés tárgyait megvitató értekezlet volt.

— **200,000 korona kár.** Legalább kétszázezer korona kárt okoz évenként Udvarhelyvármegyében az a hanyag eljárás, mely a gyümölcsfák nem tisztogatása által tapasztalható. Ezt állította Ugron János biz. tag a legutóbbi közigazgatási bizottsági ülésén. De még azt is mondotta, hogy tele van az egész vármegye a mezőrendőri törvényben tilalmazott növényekkel s ebből azt következteti, hogy az illetékesek, különösen a községi és körjegyzők, nemhogy végrehajtották volna, hanem el sem olvasták a mezőrendőri törvény erre vonatkozó intézkedéseit. Határpásztort pedig nem hiszi, hogy valaki látott volna valamikor a mezőn. Ezt ellenőrizni s a mezőőröket és előjáróságokat kötelességeikre kioktatni, a főszolgabírák hivatása, legnemesebb feladata. Ezen felszólalás alapján a vármegye alispánja körrendeletet fog kibocsátani a főszolgabírák- és előjáróságokhoz.

— **Faipari szövetezet.** A kereskedelmi miniszteriumban megtartott tanácskozások rendén a Székelyföld egyes helyein faipari szövetezetek felállítását hozták javaslatba. Mind egyik megyének jutott egy-egy alkalmas javaslat, csak Udvarhelyvármegyére nem gondolt senki. Pedig a székelyföldi közgazdasági tényezők is résztvettek a tanácskozásokon. Egyik legalkalmasabb, illetve bükkfában leggazdagabb része a Székelyföldnek Oroszhegy község és általában a Sóvidék. Itt már igazán lehetne butor készítésére alkalmas szövetezeti műhelyt felállítani. Százados bükkerdők várnak kihasználásra. De természetesen erre nem gondolnak az egész Székelyföldre kiterjeszkedő központosító tényezők.

Különben eddig valaminek történnie kellett volna.

— **Az italmérési engedélyeket** városunk és vármegyénk területéről az összes italkimérőktől beszédette a helybeli pénzügyigazgatóság. Vajon mi akar ez lenni?

— **Szesz szentjánoskenyérből.** A berlini Institut für Gärungsgewerbe olyan eljárást dolgozott ki, mely szerint szentjánoskenyérből lehet szeszt előállítani. Ezt az eljárást Dél-Portugáliában hozták be. Egyáltalán Portugáliában, az Azori szigeten, Dél-Spanyolországban és Olaszországban meglehetősen sok szentjánoskenyeret használnak szesz főzésre. Az eljárás le van írva Maerk-Handbuch der Spiritus-Fabrikation c. művének VIII. kiadásában, a 425. lapon.

— **A nátha gyógyítása.** Egy berlini orvosi folyóiratban Dr. Fohsen közlése egy új náthaellenes szeréről tett megfigyeléseit. Az új szer kokain, paranefrin és víz keveréke s vattapamacsokkal viszik az orrüregbe. Pár perccel utóbb már megszűnik az orr nyákhártyáinak erős váladéka és az orrnek néhány órára békessége támad. Ez eljárás többszöri ismétlése után a nátha meggyógyul. A kokain és a paranefrin vértelenné teszi a nyákhártyát és így küzd a gyulladás tünetek. Mivel a nátha veszedelmes betegségre adhat alkalmat, nagy fontossága van annak, hogy a náthát már kezdetben elfojtsák. Még nagyobb jelentősége van a náthának a gyermekeknek, különösen a csecsemőknek. Náthás-gyermekek nem tudnak szopni, mert szopás közben a gyermek orrára át lélegzik, náthánál pedig ez lehetetlen. A csecsemők náthájánál Dr. Fohsen azt ajánlja, hogy az egyik orrlyukba vékony gummicsővel át levegőt fújat egy gummitömlőből. Ezzel az orr-tussal a másik orrlyukon keresztül kihajtják az orrból a váladékot, a mi megkönnyíti a gyermek légzését.

— **A máv. igazgatósága** 5000 tonna kovácsszénre ezennel pályázatot hirdet. Határidő: 1905. november 9 déli 12 óra. Bővebb felvilágosítás: VI. Andrassy ut 73, II. 45. ajtó.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mind azoknak, kik súlyos bánatunkban, — melylyel a sors, felejtethetetlen Margitka leányunk elhunytával sújtott, a temetésén való résztvételükkel osztoztak, — a súlyos csapásból feleszmélve, ez uton modunk hálás köszönetet. Székelyudvarhelyt, 1905. október 10-én. Nagysolymosi Koncez Ármin, neje és gyermekeik.

— **Az E. M. K. E.** a székelyudvarhelyi áll. főreáliskola tápintézete és tankönyvek számára a folyó évre 400 koronát utaltványozott. Tekintettel azonban az iskola-építő akcióra, az E. M. K. E. rendszeres évjáradék segélyeket közgyűlési határozat értelmében nem vállalhat magára. Ezzel kapcsolatosan említjük meg, hogy az E. M. K. E. összes vagyona aug. 31-én 3.000,506 K 31 f volt. Biró Béla apát elhunytával a megürült direktoriumi tagsági helyre Hory Béla kolozsmegyei árvaszéki elnököt választották meg az utóbbi igazgatósági ülésen.

— **Vegyes hírek.** Zilah város vízvezeték létesítését vette tervbe s az

előmunkálatokkal a Hazai Városok Vízellátására és Csatornázására alakult részvénytársaságot bízták meg, mely az ilyen munkákat, amíg a »Rothschild alap« és 50 mill. reis alaptőkéje futja — ingyen és kötelezettség nélkül fog elfogadni. Hogy miért, arról későbbben írunk. — A Gömör-megyei Mniszany község határában az ottani magnésit-társaság egy sikló pálya építését vette tervbe, melynek hatósági bejárását e napokban fogják megtartani. — Barsvármegye törvényhatósága a nyitra-verebély-lévszi vasut építési költségeihez legutóbbi ülésén 200,000 korona hozzájárulást szavazott meg az érdekeltek részéről kért 350,000 korona helyett. — Hir szerint a máv. igazgatósága 120 kilométer sebességgel járó mozdonyokat készített, melyeket Budapest és Marchegg között fognak kipróbálni. A vágánygyi második vágány befejezése után a Berlin felé menő keleti expressz vonat irányát meg fogják változtatni Oderberg felé, miáltal a berlin-budapesti út 5 órával rövidebb lesz a fentebb jelzett sebes mozdonyok alkalmazásával. — Bachmann J. Ottó és Zuppinger Pál Budapesten új tejgazdasági gép- és bádogedény és ónozó gyárat létesítettek. — Lindemann szab. kovácsolható acélöntvény gyár részvény-társaság címen 400,000 korona alaptőkével, a Kohn. A. M. vaskereskedő cég égisze alatt — új vállalat alakult Budapesten a Lindemann szabadalom kiaknázására. — Szabadkán 3,6 millió alaptőkével részvénytársasági alapon textilgyár van alakulóban, Lányi Mór bankigazgató vezetése mellett. — Brassóban gyermekjáték- és faipari r. t. cég alatt új vállalat alakult, melynek elnöke Dr. Weisz Ignác. — Ordasfalván (Zemplénm.) Obester Mihály gőzmalmot létesített. — Veider Ármin és Béla budapesti vállalkozók Zsolnán cukorkagyárat létesítettek.

— **Az ingyenes tanfolyamra,** melynek megnyitása f. hó 18-án este 8 órakor fog megtartatni a szakiskola elméleti tantermében, — ismételtén felhívjuk törekvő iparosaink figyelmét.

— **Szőlőbirtokosok és szőlőtelepítők figyelmébe.** A szőlőtelepítések és régebbi ültetvényekben mutatkozó hiányok pótlásának eredménye az ültetett oltványok minőségétől függ. Éppen ezért nagy fontossággal bír minden szőlőtermelő részére tudni azt, hogy az ország nagyszámú oltványtelepein hogyan fejlődtek az oltványok az elmúlt rendkívül száraz nyár folyamán. Az az oltvány, a mely az abnormális szárazság következtében kevés levelet és rövid hajlást hozott, a mely a szárazság folytán nem volt képes tartalék-tápanyagot magában felhalmozni, soha sem fogja a kívánt eredményt adni. Ellenben szépen fejlődött oltvány még kevésbé jó kezelés mellett is a szőlőben mindjobban fejlődik és szakszerű ápolásnál már korán hoz hasznat és bőven téríti meg az ápolás költségeit. Hogy mely oltványtelepről szerezzé be szükségletét az elmúlt nyár nagy szárazsága után, azt a szőlőbirtokos egymagában nem igen tudja megítélni, mivel nincsen abban a helyzetben, hogy személyes látogatás útján szerezzon meggyőződést az egyes telepek mikénti kezeléséről és oltványainak minőségéről. Jó szolgálatot véltünk tehát tenni t. olvasóinknak, a midőn arról értesülünk, hogy a »Külföldi oltvány-telep« Medgyesen, melynek tulajdonosa Caspari Frigyes, mint tavaly, az elmúlt száraz nyáron is, ritka szakértelemmel párosult mintakezelés és nagy költséggel

berendezett vízvezeték segítségével. — oltványait oly kiváló és kifogástalan minőségűre emelte és oly szépen fejlődött anyagot képes szállítani, aminőt az ország egy szőlőtelepe sem. A telep költségeit és fáradságát nem kimélve, vízvezetékét megnagyobbitotta olyannyira, hogy száraz időben naponta 3—4 millió liter vizet volt képes az ültetvényekre vezetni. Ennek következtében az oltványok oly ideális fejlődést nyertek, hogy ezen telep az ország egy látványossága, melynek megtekintése a többi oltványtelep birtokosainak csak hasznára válnék, különösen, ha a látottakon okulva, a jövőben szintén nagyobb területű vízművekről gondoskodnak, hogy ők maguk is abba a helyzetbe jussanak, ily szépen fejlődött és kiváló minőségű oltványokat szállíthatni. De nemcsak oltványtelep tulajdonosok, hanem vincelléregyletek, szőlőbirtokosok és minden szőlőtelepítés iránt érdeklődőnek ajánljuk ezen mintatelep személyes megfigyelését, hogy személyesen meggyőződjenek a szőlőtelep nagyszerű állapotáról és hogy megismerjék a megüntöztetés nagy értékét.

LEGUJABB.

Az új főispánok.

A kormány most készül kinevezni az új főispánokat, a kik vállalkoznak a nemzeti ellenállás letörésére. A törvényhatóságok körében mozgalom indult meg, hogy az új főispánok beiktatásának útját állják.

Az önálló vámterület.

A »Zeit« című bécsi lap azt írja, hogy a külfölddel kötendő kereskedelmi szerződések csak provizorius jellegűek lesznek. E lap szerint az önálló vámterületi berendezkedés előjele. Vörös László kereskedelemügyi miniszter már készített is a törvényjavaslatot, mely szerint a fogyasztási cikkekre nézve 1908. január 1-én felállítják a vámsorompókat, 1915-re pedig megtörténik a teljes gazdasági különválás.

Kossuth-nóta a kaszárnnyában

Győrből jelentik, hogy az ottani kaszárnnyának szabóműhelyében 18 öreg baka a Kossuth-nótát énekelte. A dal hallatára Frits Arthur százados kivont karddal rohant be a szobába, hogy megakadályozza az éneket. Az ezredes 30—30 napi kaszárnnyafogságra ítélte a katonákat.

És ha valaki aranyat ólomért akarna becserelni, nem tudna rajta tudni, ha közhírré nem teszi.

Mark Twain.

Valamint a legtapasztaltabb hajósok veszélyes helyeken utmutatóra van szüksége, úgy a legügyesebb kereskedőnek szüksége van a reklámra.

Rockefeller.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Pénzhiány Ha a kereskedő nem fizetheti pontosan a tartozásait, úgy ez mindig nagy kellemetlenség. A vidéki kereskedő sokszor szomorú tapasztalatokhoz jut, ha ily esetben hitelezőinek elnézéséhez folyamodik. Csaknem minden ilyen kereskedő abban a reményben ringatja magát, hogy teljesen jogosult hitelezőjét kérni, hogy a fizetésre még bizonyos ideig várjon. Talán azért, mert már esetleg régebben áll velök üzleti összeköttetésben, vagy mert az összeget, melylyel tartozik, csekélységnek véli, majdnem mindig azonban gazdag

embernek tartja a hitelezőt, a ki nem sok ügyet vet a jelentéktelen adósságra; azután meg vonatkoztat sok hasonló esetből, melyekben szívesen tanúsítottak irányában előzenységet, oly esetekből, melyek igazolják, hogy a hitelező sokszor még egy esztendőnél is tovább várt a fizetésre, anélkül, hogy az adósszorongatta volna. Az okok, a miért az illető kereskedő nem fizethet, könnyen találhatók. Rossz aratás után nincs a gazdának pénze, új konkurrencia keletkezik és a vidéki kereskedő sokszor nem követelheti a pénzt, mert tartania kell attól, hogy vevője elmarad. Gyakran a kézművesek, kiknek hitelez, csak újév után jutnak fizetéshez és így maguk se teljesíthetik fizetési kötelezettségeiket, — van elég ok tehát, hogy menthetővé tegye a vidéki kereskedő fizetési késedelmét. Meg akarjuk azonban tekinteni a dolgot a hitelező szempontjából is. A mi a vidéki kereskedő szemében kicsi összeg, az tekintve a sok adóss, sokszor óriási összegre növekedik, a mi a hasonló viszonyok okozta pénzhiány miatt egyszerre — legalább bizonyos rövidebb időn belül — behajthatatlanná válik. A nagykereskedőt pedig a gyáros, a termelő vonsozolja fizetésre. A nagykereskedő tehát kénytelen szigorúan fellépni adóssával szemben. A vidéki kisebb kereskedők okulására, nehogy tulságosan bizzanak hitelezőik elnézésében és hogy magukat jelentéktelen károktól és — ne kerteljünk — az esetleges tönkretévéstől megmentsék, megjegyezzük, hogy a nagykereskedők rendszeren régi tapasztalatuk után indulnak, a mely arra tanítja őket, hogy az a hitelező kapja legbiztosabban és leghamarabb a pénzt, a ki szigorúan és erélyesen lép föl; s minthogy ennek következtében a nagykereskedők és gyárosok körében mindinkább szaporodik az ily hitelezők száma, úgy nemcsak növekszik a veszély a kiméletes hitelezők részére, kik végül vagy semmit, vagy követelésüknek csak csekély töredékét kapják, hanem a legveszélyesebb helyzetben a kisebb kereskedő van, a ki bizott hitelezője kiméletében, s egyszerre csak csödbe jut. Azért, ha a hitelezők erélyessége mindjárt az üzleti összeköttetés első idejében mutatkozik, ez akkor még nem bír ily kritikus horderővel, sőt a kisebb kereskedő érdekében nem ritkán üdvös is, mert utóbbi csakhamar tisztába jut üzleti viszonyaival és megragadja azokat az eszközöket, a miket még megmenthetik és gátolják fizetés képtelenségét. Azt hisszük tehát, hogy az adós sohase vegye rossz néven a hitelezőjétől, ha utóbbi a fizetési határidő lejártá után szigorúan és tárgyilagosan követeli a pénzt. Bizonyára jogos dolog, hogy a hitelező egyes esetekben kivételeket tesz, s a ki ismeri az üzleti életet, bizonyára tudni fogja, hogy ily kivételes nagyon gyakran járnak el. Hogy némely adós azzal a modorával, hogy intésekre nem is válaszol, hogy többszörös ígéretét be nem váltja, elherdálja a beléje vetett bizalmat, szintén ösmeretes a nagykereskedők és gyárosok előtt. A kisebb vidéki kereskedőknek tehát mindent meg kell tenniök, hogy a hitelezők által nyújtott bizalomnak

megfeleljenek és kevésbé számítsanak azok elnézésére. Ne válaszsza mindig az adós kereskedő, ki pénzhányban szenved, az orvoslás könnyebb, de megbízhatatlanabb módját: a fizetési halasztás iránti kérelmet. Sokszor kieszeli a pénzhezjutás egyszerű módját. Hogy csak egyet említsünk: rendezhet például alkalmi eladást; olcsóbban adhatja áruát, hogy készpénzhez juthasson. Még mindig jobban jár ha csekélyebb nyereséggel éri be, mintha a bírói eljárás horribilis költségeit kell viselnie, vagy ha pláne csődbe jut. Máskor meg azáltal védheti meg érdekeit a vidéki kereskedő, ha maga is erélyesen követeli künnlevőségeit és nem fél attól, hogy vevői elpártolnak tőle. Gondolja meg, hogy az a vevő, a ki pontosan nem fizet, ugyse ér sokat, legtöbbször csak arra való, hogy a hitelezőjét végzetes bajba keverje.

CSARNOK.

Tanulók kirándulása.

A helybeli m. kir. főreáliskola 31 tanulója Nosz Gusztáv, Tompa Árpád, Wirker Ernő, Szarvas Arnold és Ferencz Tivadar tanárok vezetésével folyó hó 3. és 8-ika között tett tanulmányi kirándulást. A tanulmányos kirándulás Déva, Vajdahunyad, Gyula, Petrozsény, Szurdok és Piski megtekintésére szorítkozott. Harmadikán (kedden) délután 3 órakor indultunk el, este 6 órakor Segesvárra érkeztünk. A permetező eső nem akadályozott meg bennünket abban, hogy Petőfi szobrát fel ne keressük. Az esti félhomályból sötétben kimagasló ércóriás köré csoportosult a kis csapat s mély megilletődéssel hallgatta Katinszki László VII. oszt. tanuló szavát, ki a nagy költő „Egy gondolat bánt engemet!...” című költeményét adta elő. Ezután Nosz Gusztáv tanár szép alkalmi beszédet mondott. Segesvárról este háromnegyed 12 órakor indultunk tovább s másnap (szerdán) reggel Dévára érkeztünk. A főreáliskolában nagy szeretettel fogadtak és részestülünk. Megreggelizésig a festői szép Várhegyet s a főreáliskola muzeumát tekintettük meg. Déváról ebéd után csángó szekerekkel a 18 km.-nyire fekvő Vajdahunyadra mentünk, hol még aznap este a vasgyár berendezését s a

kohókat tanulmányoztuk. Másnap délelőtt a lovagvárban kisünnepélyt rögtönöztünk, amelynek Nosz tanár alkalmi beszéde volt a legkimagaslóbb pontja. Délután a bányavasúttal Gyulára utaztunk. Itt a vasbánya nyújtott tanulságos s gyönyörködtető látványt. Már sötétedett, mikor fél 6 órakor este visszatértünk Hunyadra, honnan az 1 és fél óra múlva induló vonattal Piskin át másnap (csütörtökön) reggel Petrozsénybe érkeztünk.

Az utazás porát leverve, a salgótarjáni részvénytársulat tulajdonát képező szénbányának — sajnos — csak külső berendezéseit tekinthettük meg, miután előzetesen Andreics János igazgató-bányatanácsos szép s tanulságos magyarázatát hallgattuk meg. Délután a meg-megeredő eső dacára a bányagazgatóság által rendelkezésünkre bocsátott szekereken a másfél órányira fekvő természeti szépségekben, igazán gazdag szurduki szorosban gyönyörködtünk s a határon a Szózat eléneklése s Nosz tanár megindítóan szép beszéde után mintegy 5—6 km-nyire szekereztünk Romániába a jól gondozott országúton. Este 6 órakor érkezett vissza a zuhogó esőben bőrig ázott, de a szép természeti látványok által fellelkesített kis csapatunk Petrozsénybe, honnan másnap (szombaton) reggel 6 órakor indultunk a szép Boli-barlang megtekintésére. Sok tekintetben érdekesnek mondható a barlang. Miután még az alagút mellett elhúzódnak sziklahasadékok is szemügyre vettük, 11 órakor vonatra ültünk s d. u. 3 órakor Piskire érkeztünk, hol a honvédszobrot, a történelmi nevezetességű hidat s az aranymosó gépet tekintettük meg. Az ismeretlen s névtelen hősök emlék-szobra előtt kifejezést adtunk hazafias kegyeletünknek s ugyancsak Nosz tanárt illeti az oroszlánrész annak rögtönzésében és lélekemelő hatásában. Piskiről este fél 10 órakor elindulva, vasárnap reggel érkeztünk meg tanulságos kis kirándulásunkról.

Egy VII. oszt. tanuló.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Felhívás az Első székely baromfitenyésztő egyesület tagjaihoz. Felhívom az egyesület tagjait, hogy

folyó hó 22-én (vasárnap) d. e. 8 órára eladásra szánt tiszta vérű, szintisza és jól kifejtett nemes baromfi és pedig főleg orpington, meg emdeni liba állományukat az Elnök urhoz (Hlatky Miklós Kossuth utca) hozzák be, hogy az egyesület a vásárt megejthesse. Felkérem az új tagokat is, hogy ez alkalommal szintén legyenek ott, hogy a megvásárolt baromfit nyomban átvehessék. Sára Kálmán titkár.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

KOCSISOK

FÖLVÉTELEK

Évre, havi 36 korona fizetéssel nyári, 4 hónapra havi 45 koronát kapnak, ugyszintén kapnak lakást és tüzfát. Ugyanott fölvetetnek 15 éves fiúk kocsisnak 30 K havi fizetéssel.

JÓ GAZDATISZT

szintén kerestetik 60—80 korona havi fizetés, lakás és tüzfát.

FÁBIÁN JÓZSEF

Székelyudvarhelyt.

telekkel együtt igen olcsón eladó. Van benne 3 szoba, konyha stb. melléképületek. Ím a kiadóhivataltan

Egy ház

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt.

Az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán ismét a

Küküllőmenti

Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 149 Nagy-Küküllőmege.) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

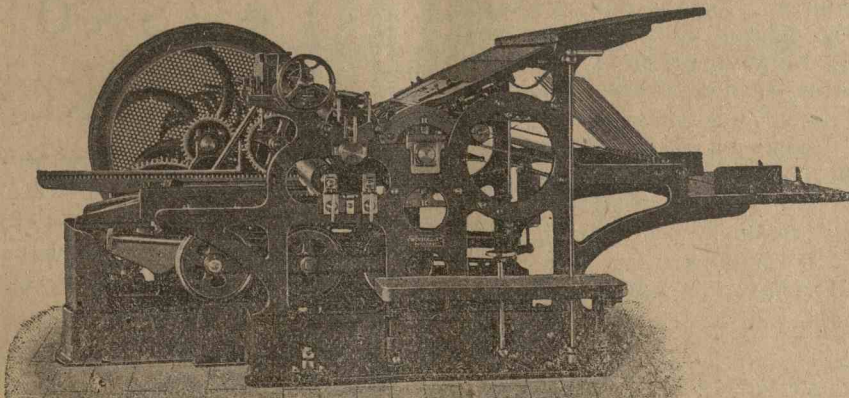
Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

▲ Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfelszámítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papír-, író- és rajzszerek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala

Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szőszékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá **műkedvelő ifjaknak**, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron, minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társa könyvkereskedése

Székelyudvarhely.

Monogram - pecsétnyomók,

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerkesztésében
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres, o o o

Aki lakást, üzletet, birtokot stb.

bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o o

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi

a

„SZÉKELY-UDVARHELY”

apró hirdetés rovatát.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT - szappannal

(«szarvas» vagy «kulcs» szappan) pótol

KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb! 180

FONOCRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen lezállított áron eladó
Betegh Pál és Társa könyv- és papíruzetében Székelyudvarhelyen.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegyik szobájában a tartózkodásról, mert csodálatos ellenszervessé teszi az iszákosságot a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető méla csak nem is sejt, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfit a szegény és becselenségtől, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánnak, egy próba-adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 128

INGYEN PRÓBA 186. SZ.

Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek, (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérral bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE

(Dept. 186.)

62, Chancery Lane,
London, Anglia.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkör lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és evezés rendellenességeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrbn, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigyda-gokban, angolkóros esontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdőt ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Őszi trágyázáshoz a Thomassalakliszt

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kívánatra szakmunkákkal és árajánlással készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

a Thomassalakgyarak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz”

Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy Székelykeresztúron, a Kossuth-téren fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árakat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangu gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-zetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen elő-nyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlván magunkat s jóindulatu szíves pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiúk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.